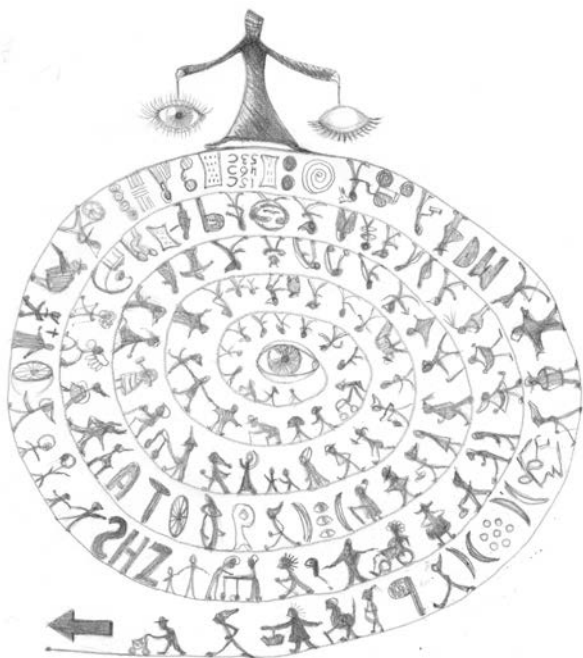




Technisch Oogheelkundig Assistenten

Beroepscode en Gedragsregels



© 2010 nvTOA, Alkmaar

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de
uitgever.

Omslag ontwerp: J.M.J.A. Mees ten Oever, potlood op papier, 2010



Beroepscode en gedragsregels technisch oogheelkundig assistenten

Inleiding	3
Beroepsethiek	4
Doel en betekenis van beroepscode	5
Begripsbepaling	
• beroepscode	8
• gedragsregels	10
Beroepscode en gedragsregels	12
Nawoord	19
Bijlage – Wet BIG, artikel 96	20

Inleiding

Een 'beroepscode' en daarvan afgeleide 'gedragsregels' zijn van belang als een presentatie naar buiten van de opvattingen die leven onder de beroepsgenoten omtrent hetgeen in de uitoefening van het beroep behoort te worden gedaan en te worden nagelaten.

Ten opzichte van de samenleving houdt het bestaan van een beroepscode en gedragsregels een waarborg in voor de kwaliteit van de beroepsuitoefening en de bejegening van met name de patiënten, de disciplines waarmee wordt samengewerkt en de collega's. Het werken vanuit vastgelegde waarden en normen en de concretisering daarvan in een beroepscode en gedragsregels voor de individuele beroepsuitoefening, komt tegemoet aan de eisen die de samenleving stelt aan een optimale zorgverlening.

Omdat in de beroepscode en gedragsregels is vastgelegd wat een patiënt, ouder en/of verzorger van de beroepsbeoefenaar mag verwachten, vormen beroepscode en gedragsregels voor de patiënt, de ouder en/of verzorger een herkenbaar en praktisch uitgangspunt voor de vertrouwensrelatie die hij/zij met de beroepsbeoefenaar aangaat.

Het werken met waarden en normen in de beroepsuitoefening kan in strijd komen met andere, financieel-economische belangen. Een dergelijke strijdigheid kan beroepsethische dilemma's opleveren. Vanuit dat soort dilemma's ontstaat de behoefte aan een ordening van waarden en normen die richtinggevend is in het beroepsmatig handelen. Ook deze ordening resulteert in het formuleren, in een beroepscode en

gedragsregels, van datgene waartoe de beroepsbeoefenaar zich verplicht acht terwille van het goed vervullen van zijn zorgverleningstaak.

Het formaliseren van professionele waarden en normen in beroepscode en gedragsregels is een niet eenmalig en statisch gebeuren. Beroepscode en gedragsregels zullen onder invloed van maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen regelmatig bijgesteld moeten worden.

Beroepscode en Gedragsregels kunnen alleen geformuleerd worden in algemene termen.

Voor het vastleggen en verder ontwikkelen van professionele normen en de daaruit voortvloeiende gedragsregels is, gezien de specifieke deskundigheid, primair de beroepsvereniging verantwoordelijk.

De nota Bouwstenen Beroepscodes en Gedragsregels (sept. 1988) en de beroepscode en gedragsregels voor de Orthoptiste vormen voor de Nederlandse Vereniging van Technisch Oogheelkundig Assistenten (nvTOA) de basis voor het vaststellen van de beroepscode en gedragsregels van het beroep Technisch Oogheelkundig Assistent (TOA). De 1^e editie van deze nota is tot stand gekomen met medewerking van de Werkgroep Beroepscode nvTOA.

Beroepsethiek

In de beroepsethiek is de basis gelegen voor de beroepscode. Deze ethiek bevat een complex van waarden en normen dat de achtergrond en de richtlijn is voor de houding en het gedrag in uitoefening van het beroep.

Waarden en normen in de beroepsethiek zijn abstract en op zichzelf niet bindend. Zij vormen de uitgangspunten en de theoretische basis van de beroepscode.

De gedragsregels voor de feitelijke en praktische omstandigheden van de beroepsuitoefening zijn bepalend voor een oordeel over het toepassen van de waarden en normen in de praktijk.

Doel en betekenis van beroepscode en gedragsregels

Steeds meer beroepsgroepen gaan ertoe over de uitoefening van het beroep te binden aan bepaalde en gezamenlijk onderschreven waarden en normen, die worden genormaliseerd in een 'beroepscode' en/of 'gedragsregels' .

De in het accreditatieregister opgenomen beroepsbeoefenaars ondertekenen deze waarden en normen bij toetreden tot het register, om zo een bijdrage te leveren aan het professionele niveau, de organisatie en de kwaliteit van de beroepsuitoefening. Het effect van het opstellen van beroepscode en gedragsregels door een beroepsgroep is, dat zij het beroep binnen het maatschappelijk bestel een duidelijke en professionele positie verschaffen.

De voorliggende beroepscode en gedragsregels kunnen juridisch als bindend worden beschouwd. Dit houdt in dat men als het nodig is er juridisch op aangesproken kan worden. Dit geldt voor alle technisch oogheelkundig assistenten..

Het betreft afspraken tussen TOA's onderling, die niet wettelijk zijn bekrachtigd, maar op de naleving waarvan

door de TOA zelf wordt toegezien. Door ondertekenen van de aanvaardingsverklaring verplicht de TOA zich ten opzichte van de NvTOA tot naleven van de beroepscode.

Door het verschuiven van waarden en normen in de tijd zullen beroepscode en gedragsregels minimaal eens per vijf jaar herzien moeten worden. Daarnaast zal er overeenstemming moeten bestaan binnen de beroepsgroep en zullen alle TOA's bereid moeten zijn zich aan de beroepscode en gedragsregels te houden.

De belangrijkste redenen voor het opstellen van een beroepscode en gedragsregels zijn:

- duidelijkheid: zowel de patiënt als de samenleving laten zien wat men van het beroep mag verwachten
- herkenbaarheid: het feit dat de niet-geformaliseerde beroepsethiek voor patiënten niet herkenbaar is
- initiatief: de mogelijkheid tot zelfregulering.

Zelfregulering en overheidsregulering.

Beroepscodes en gedragsregels zijn een vorm van zelfregulering, dat wil zeggen algemene regelingen die op initiatief van de betrokken organisaties van beroepsbeoefenaars zijn vastgelegd, teneinde het handelen van de beroepsvereniging en/of hun leden te normeren en toetsbaar te maken.

Naast deze zelfregulering staat overheidsregulering in de vorm van wetgeving.

Daarbij zijn de Wet PersoonsRegistratie (WPR) en de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) van belang.

De WPR regelt o.a. de privacy van de patiënt en de WGBO regelt dossierplicht, recht op inzage, vernietigingsrecht, bewaarplicht en gegevensuitwisseling.

Zelfregulering als hier is bedoeld, moet aan een aantal voorwaarden voldoen:

- de afspraken zijn bindend voor alle betrokken beroepsbeoefenaars
- de afspraken mogen niet in strijd zijn met eisen en waarden aan het algemeen belang ontleend en zij moeten passen binnen de wettelijke kaders
- de afspraken moeten openbaar zijn respectievelijk controleerbaar

Het beroep Technisch Oogheelkundig Assistent wordt niet met name genoemd in de Wet BIG. Ter professionalisering van haar beroepsgroep wil de nvTOA echter zoveel mogelijk in de geest van de Wet BIG handelen. Op dit moment valt de beroepsgroep onder de WGBO. Een erkende opleiding, beroepscode, beroepscompetentieprofiel, gedragsregels en een accreditatieregister moeten de weg vrijmaken naar een toekomstige vermelding van het beroep TOA in de Wet BIG.

Begripsbepaling “beroepscode” en “gedragsregels”

Beroepscode

In een beroepscode zijn de professionele waarden en normen, waaraan de uitoefening van het beroep gebonden is, vastgelegd. De beroepscode is het fundament van de gedragsregels de professionele standaard van het beroep TOA.

De beroepscode bestaat uit het geheel van de vastgelegde beroepsethische en theoretische beginselen en uitgangspunten omtrent hetgeen in de uitoefening van het beroep TOA behoort te worden gedaan en te worden nagelaten jegens de patiënt, de verwijzer, collega beroepsbeoefenaars en anderen.

De beroepscode schept geen nieuwe waarden of normen, maar formuleert bondig de hoofdpunten en aan de beroepsethiek ontleende vuistregels over ‘wat hoort’ en ‘wat niet hoort’ in de beroepsuitoefening. Het op deze manier expliciet maken van hetgeen van de beroepsbeoefenaar mag worden verwacht, heeft zowel naar binnen als naar buiten betekenis.

Naar binnen toe geeft de beroepscode houvast voor het nemen en verantwoorden van beslissingen in de beroepsuitoefening. De beroepscode geeft ook een tegenwicht tegen de neiging de beroepsbeoefenaar of de druk die de omgeving op hem uitoefent om voorrang te geven aan overwegingen of belangen van andere aard, zoals onderzoeks- of kostenaspecten.

Naar buiten toe maakt de code duidelijk wat voor soort opstelling en welke prioriteiten van de TOA's mag worden verwacht.

De beroepscode beweegt zich binnen de wettelijke kaders en is een belangrijke in- en aanvulling daarvan. Kenmerkend voor een beroepscode is dat zij zich richt

op de beroepsbeoefenaren zelf en geen zelfstandige rechten en verplichtingen regelt van andere betrokkenen, zelfs patiënten, verwijzers of werkgevers.

De formulering van een beroepscode is noodzakelijk om:

- de TOA voor zijn dagelijkse praktijk richtlijnen en ondersteuning te geven.
- de samenleving duidelijk te kunnen maken van welke waarden en normen de TOA uitgaat en welke regels daarbij gehanteerd dienen te worden.
- patiënten en potentiële patiënten duidelijk te maken wat zij in een concrete situatie van de TOA mag verwachten.
- het beroepsmatig handelen toetsbaar te maken en daarvoor criteria aan te geven.

Voor de TOA vormt een beroepscode de leidraad bij het handelen tijdens de uitoefening van het beroep. De beroepscode schrijft de TOA niet in detail voor hoe in voorkomende gevallen te handelen, maar laat ruimte voor persoonlijke afweging van de geformuleerde beroepsethische waarden en normen.

Hoewel de beroepscode in het algemeen vastlegt wat voordien reeds in bredere kring binnen de beroepsgroep als bindend werd beleefd, is zij tevens bedoeld om tekortkomingen in het gedrag van TOA's te voorkomen. Een beroepscode geeft in de vorm van concreet uitgewerkte gedragsregels praktische richtlijnen met betrekking tot het handelen van TOA's in concrete situaties.

Gedragsregels

De gedragsregels zijn een belangrijke leidraad voor het verlenen van een kwalitatief goede zorg en vormen de criteria voor het toetsen van de kwaliteit van het beroepsmatig handelen van de TOA. Gedragsregels bieden concrete richtlijnen voor wat in de betrokken beroepsgroep en voor de maatschappij wordt beschouwd als goed professioneel gedrag in de dagelijkse praktijk.

De gedragsregels hebben de volgende functies:

voor de samenleving:

- de patiënt; het geven van inzicht in het doel en de werkwijze van de TOA
- andere zorgverleners; het geven van inzicht in de beroepsuitoefening van de TOA, wat taakafbakening en de samenwerking kan bevorderen
- Inspecties; het leveren van een aanvulling van hun referentiekaders; opleidingen, verduidelijken van leerdoelen (eindtermen) voor de opleiding tot TOA

voor de beroepsbeoefenaars:

- het structureren van het behandelingsproces, het bieden van handvatten bij problemen in de zorgverlening en voor zorgevaluatie
- het verhelderen en bevorderen van de discussie en meningsvorming over het werk van de TOA
- de beroepsvereniging kan hierdoor het beroepsprofiel uitbreiden met een beroepscompetentieprofiel

voor de werkeenheden:

- het initiatief voor de discussie over de eigen zorgverlening
- gegevens en informatie voor intercollegiale toetsing, interdisciplinaire toetsing en het werken aan kwaliteit
- de ontwikkeling van de beroepsuitoefening, werk- en leerdoelen voor het inwerken van nieuwe collega's, voor begeleiding en beoordeling van stagiaires voor het voeren van functioneringsgesprekken en voor het peilen van bijscholingsbehoeften

voor onderzoek:

- uitgangspunt voor de ontwikkeling van meetinstrumenten, zowel wetenschappelijk onderzoek, als onderzoek dat gericht is op het patiëntenbeleid

Gedragsregels zijn een verbijzondering van de in een beroepscode neergelegde waarden en normen, die gericht is op praktijksituaties. In de gedragsregels is een nadere detaillering van concrete handelingen neergelegd en is aangegeven aan welke concrete voorwaarden voldaan moet zijn en wat de waarborgen zijn voor een optimale zorgverlening. De gedragsregels zijn een integraal onderdeel van de beroepscode.

Beroepscode en Gedragsregels voor technisch oogheekundig assistenten (versie 2010-05)

- 1. Algemene aspecten met betrekking tot de beroepsuitoefening**
 - 1.1. Een technisch oogheekundig assistent, hierna te noemen TOA, is een paramedicus die werkt binnen de contouren van het Beroepscompetentieprofiel (voor de vakvolwassen) Technisch Oogheekundig Assistent, zoals opgesteld op 3 april 2003 door Stichting Leerplan Ontwikkeling en kenniscentrum SVGB.
 - 1.2. De TOA is in het bezit van een geldig diploma technisch oogheekundig assistent uitgegeven door de Leidse Onderwijs Instellingen, door de Stichting Opleiding TOA voor Groningen, het Da Vinci College Dordrecht, kenniscentrum SVGB Nieuwegein of door de Dutch HealthTec Academy te Utrecht. Voor het ondertekenen van de aanvaardingsverklaring is het bezit van dit diploma vastgesteld door de accreditatiecommissie.
 - 1.3. Middels ondertekenen van de aanvaardingsverklaring verplicht de TOA zich tot het op peil houden van zijn kennis en vaardigheden door het volgen van bij- en nascholing en andere activiteiten welke voldoen aan en beschreven worden in het puntensysteemreglement van het accreditatieregister.
 - 1.3.1. deelname aan het accreditatieregister betekent initiële registratie na overleggen van het diploma TOA, zoals beschreven in artikel 1.2, en kwaliteitsregistratie na vijf jaar.

- 1.4. De TOA werkt onder verantwoordelijkheid van de oogarts.
- 1.5. De TOA maakt bij persoonlijk contact zijn naam en functie bekend.
- 1.6. De TOA is bereid en in staat om verantwoording over zijn handelen en genomen beslissingen af te leggen.
- 1.7. De TOA heeft op basis van zijn opleiding voldoende kennis en vaardigheid om een werkdiagnose te stellen, onderzoeken en onderzoeksstrategie op deze werkdiagnose af te stellen en waar nodig een doelmatig advies te geven richting de oogarts.
- 1.8. De TOA houdt zijn kennis en vaardigheden op peil door onder andere bij- en nascholing en het onderling uitwisselen van praktijkervaring.
- 1.9. De TOA behandelt de patiënt zonder aanzien des persoons.
- 1.10. De TOA draagt zorg voor de continuïteit van de behandeling en aanvaardt geen opdracht die in strijd is met zijn beroepscode.
- 1.11. De TOA vermijdt handelingen of gedrag waardoor het aanzien van het beroep kan worden geschaad.
- 1.12. Voor de TOA geldt de strafbepaling die voor alle werknemers in de gezondheidszorg geldt: Wet BIG artikel 96, zie bijlage

2. Aspecten in relatie tot de patiënt

- 2.1. De TOA geeft de patiënt de meest adequate behandeling.
- 2.2. De TOA stelt de belangen van de patiënt op de eerste plaats.
- 2.3. De TOA biedt de patiënt
 - 2.3.1. recht op informatie (op begrijpelijke wijze verwoord),
 - 2.3.2. recht op inzage van zijn onderzoeksresultaten
 - 2.3.3. recht op privacy en bescherming van de privacy
 - 2.3.4. recht om behandeling of onderzoek te weigeren of stop te zetten
 - 2.3.5. recht op vrije keuze van de hulpverlener
 - 2.3.6. recht om een klacht in te dienen (en informatie over de gebruikelijke klachtenprocedure binnen de organisatie waar de TOA werkzaam is)
- 2.4. De TOA stimuleert en respecteert de eigen verantwoordelijkheid van de patiënt.
- 2.5. De TOA verricht zijn werk op basis van een vertrouwensrelatie.
- 2.6. De TOA respecteert de levensbeschouwelijke opvattingen en persoonlijke keuzes van de patiënt, de ouder en/of verzorger.
- 2.7. De TOA onderneemt uit eigen beweging adequate actie indien hij de patiënt schade heeft berokkend.
- 2.8. De TOA heeft geheimhoudingsplicht.
- 2.9. De TOA onthoudt zich van ongewenste intimiteiten met de patiënt.

- 2.10. De TOA heeft de plicht de patiënt de noodzaak van de behandeling en/of onderzoek voor te houden. Hij onthoudt zich van het toepassen van dwang en het geven van onjuiste informatie of het misbruik maken van de situatie waarin de patiënt verkeert.
- 2.11. De TOA draagt n.a.v. onderzoeksresultaten waar mogelijk zorg voor behandeling van de patiënt op een passende termijn.

3. Aspecten in relatie tot verwijzers

- 3.1. De TOA draagt er zorg voor dat zorgverleners werkzaam binnen dezelfde praktijk, eenduidig en consequent zijn ten aanzien van de behandeling van de patiënt.
- 3.2. De TOA brengt de oogarts of verwijzend medisch specialist verslag uit van het onderzoek en informeert de oogarts over het verloop van het onderzoek.
- 3.3. Indien de TOA het verzoek tot onderzoek van een patiënt niet kan of wil aanvaarden, dan meldt hij dit per omgaande en met opgave van redenen aan de betreffende verwijzer en neemt het initiatief tot overleg met de verwijzer.
- 3.4. Indien de TOA meent dat de hem verstrekte gegevens niet kunnen leiden tot een doelmatig onderzoek dan treedt hij zo spoedig mogelijk in overleg met de aanvrager van het functieonderzoek.
- 3.5. Indien de TOA meent dat het wenselijk is een andere zorg- of hulpverlener te raadplegen dan neemt de TOA het initiatief tot overleg met de behandelend oogarts.

- 4. Aspecten in relatie tot collega's en andere zorg- of hulpverleners**
- 4.1. De TOA is bereid zijn collega's en andere zorg- en/of hulpverleners alle professionele hulp en steun te verlenen.
 - 4.2. De TOA is bereid om met collega's en andere zorg- en/of hulpverleners samen te werken en kennis en informatie uit te wisselen.
 - 4.3. De TOA deelt, wanneer er sprake is van een multidisciplinair onderzoeksplan, in de collectieve verantwoordelijkheid voor de opstelling en realisatie van het onderzoeksplan voor de patiënt.
 - 4.4. De TOA toont respect voor collega's en andere zorg- en/of hulpverleners.
 - 4.5. De TOA levert in het openbaar en/of in het bijzijn van de patiënt geen kritiek op collega's en andere zorg- en/of hulpverleners.
 - 4.6. Indien een TOA signaleert dat een collega-TOA handelt in strijd met de beroepscode of gedragsregels, dan spreekt de TOA zijn collega hierop aan. Indien dit niet tot verbetering leidt meldt de TOA het feit of vermoeden schriftelijk bij de oogarts.
 - 4.7. De TOA is bereid waar te nemen voor collega's.
 - 4.8. De beroepscode en gedragsregels zijn waar mogelijk van toepassing op stagiaires.

5. Aspecten in relatie tot de samenleving

- 5.1. De TOA verbetert en bevordert in samenwerking met zijn collega's de kwaliteit en doelmatigheid van het werk van de TOA.
- 5.2. De TOA informeert en treedt zo nodig in overleg met patiëntenorganisaties.
- 5.3. De TOA profileert zijn beroep door middel van public relations, inhoudelijke bijdragen aan opleidingen, seminars en dergelijke en het begeleiden van stagiaires.

Nawoord

Voorgaande beroepscode en gedragsregels zijn in 2008 voor het eerst in concept opgesteld door de werkgroep beroepscode nvTOA. De werkgroep realiseert zich dat werkomstandigheden en samenleving constant in beweging zijn en aldus aan verandering onderhevig. Het advies is de beroepscode en gedragsregels om de vijf jaar te herzien.

De werkgroep is veel dank verschuldigd aan Orthoptisten Vereniging Nederland, Prof. Dr. H.J.M. Völker-Dieben (emeritus hoogleraar Oogheelkunde), P. Valk (lid Platform Dutch Health Tech Academy, bestuur Nederlandse Vereniging van Technisch Oogheelkundig Assistenten), S. Geers-van Gemeren (Stichting Kwaliteitsregister Paramedici), jurist H. Klaassen en J.M.J.A. Mees ten Oever voor het omslagontwerp.

Werkgroep Beroepscode nvTOA: R. Correljé (voorzitter), M. Klaassen, J.M.J.A. Mees ten Oever, M. Stoelwinder, M.A.H. Willebrands.

Wet BIG - Hoofdstuk X. Strafbepalingen

Artikel 96

1. Degene die, hetzij niet ingeschreven staande in een register, hetzij wel in een register ingeschreven staande doch bij het verrichten van handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg kennelijk tredende buiten de grenzen van hetgeen overeenkomstig hoofdstuk III tot zijn gebied van deskundigheid wordt gerekend, bij het verrichten van handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg buiten noodzaak schade of een aanmerkelijke kans op schade aan de gezondheid van een ander veroorzaakt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.
2. Indien de in het eerste lid bedoelde persoon weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat hij schade of een aanmerkelijke kans op schade aan de gezondheid van een ander veroorzaakt, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.
3. Bij veroordeling wegens een der in het eerste of tweede lid omschreven feiten kan de betrokkene tevens worden ontzet van het recht het betrokken beroep uit te oefenen.
4. Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor zover degene die een krachtens artikel 34, eerste lid, geregelde of aangewezen opleiding heeft voltooid bij het verrichten van de in het eerste lid bedoelde handelingen niet getreden is buiten de grenzen van hetgeen overeenkomstig het krachtens artikel 34, tweede lid, bepaalde tot zijn gebied van deskundigheid wordt gerekend.